

Юныгъом и 1-р — шІэныгъэм и Маф

ТЫЗЭКЪОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэкIы

№ 161 (23090)

2024-рэ илъэс

ШЭМБЭТ

ШЫШЪХЪЭІУМ и 31-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Маф

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

**ТилъанІэхэу кІэлэеджакІохэр
ыкІи студентхэр!**

**Лъытэныгъэ зыфэтшІырэ
кІэлэегъаджэхэр
ыкІи ны-тыхэр!**

Юныгъом партхэм адэтІысхъашт, колледжым е апшъэрэ еджапІэм япчъэ-шъхъаІу зэпызычышт пстэуми гъэшІэ-гъоныбэ къыжэ, шІэныгъэм нэмыкІэу, хъугъэ-шІэгъэ зэфэшъхъафхэм ахэлэ-жъэнхэ, кІэ горэхэм нэлусэ зафашІын амал ахэм ялэшт. ЦІыфым ищІыІэныгъэ егъэшІэрэу а пстэури кыхэнэшт.

ШІэныгъэм хэтрэ цІыфи ищІыІэныгъэ чІыпІэшхо щеубыты: лъэныкІуабэмэ афырилэ хэшІыкІым хэхъо, идунэе-еплъыкІэ нахъ зеушъомбгъу, шІэны-гъэм кыхэхъухъэрэ хъугъэ-шІэгъэхэм екліолэкІэ гъэнэфагъэ афырилэ хъуным-кІи ар лъэпсэшІоу шыт. Урысые Фе-дерацием и Президентэу Владимир Путиным кызэрэхигъэщІыгъэу, «къэра-лыгъом инеушІырэ мафэ зыфэдэщІыр анахъэу зэпхыгъэхэм ащІыщІх гъэсэн-ыгъэу цІыфым зэригъэгъотыгъэр зынэ-сырэр, технологиеу агъэфедэхэрэр зыфэдэхэр ыкІи хэти игухэлъ дахэхэр пхырищІынхэмкІэ теубытагъэу иІэр».

Адыгэ Республикэм кытІкІэхъухъэрэ кІэлэцІыкІлхэм, хабзэ зэрэхъугъэу, лъэныкІо пстэумкІи хэхъоныгъэ ашІы-ным лъэшэу анаІэ щатырагъэты. Рес-публикэм еджэпІакІэхэр щашІых, жъы хъугъэхэр шагъэцэкІэжъых, гъэсэн-ыгъэм иучреждениехэр мылкъумкІи, техникэмкІи нахъ зэтырагъэпсыхъэх.

Тэ гухэлъэу тІлэр республикэм щыпсэурэ кІэлэцІыкІлхэм гъэсэн-ыгъэ дэгъу ягъэгъотыгъэнымкІэ, шІэ-ныгъэм илъэныкІо зэфэшъхъафхэм яшІуагъэ кыщагъэкліонымкІэ, Адыгеим ыкІи ти Хэгъэгъушо яфедэ зыхэлъ ІофшІэным гъэхъагъэхэр щашІынхэмкІэ тadelэныр ары.

Мы мэфэкІ шІагъом кІэлэеджакІо-хэм ыкІи студентхэм тафэлъаІо ягу-хэлъ дахэхэр къадэхъунхэу, еджэным гъэхъэгъэшхохэр щашІынхэу. Анахъэу апэрэ классым кІуагъэхэр ары ты-зыфэгъушІохэрэр. А илъэс еджэгъухэр федэ афэхъунхэу, лъэныкІо пстэумкІи гъэхъагъэхэр ашІынхэм иамал ялэнэу, ныбджэгъубэ зэрагъэгъотынэу, агу кІынэжъышт хъугъэ-шІагъэхэм ащІы-мыкІлэнхэу афэтэлэ! КІэлэегъаджэхэм тафэлъаІо яІофшІэн шІуагъэ кытэу зэхашэнэу, ялэпэлэсэныгъэ хагъэхъо-нэу, ны-тыхэм — якІэлэцІыкІлхэм арыгъушІонхэм пае ушъхъагъубэ щы-Іэнэу!

**Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу,
Урысые политическэ партиеу
«Единэ Россием» и Адыгэ шъо-
лпыр къутамэ и Секретарэу
КЪУМПІЫЛ Мурат**

**Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Тхьаматэу
Владимир НАРОЖНЭР**

ЕджапІэхэм къахэхъуагъ

ТэхьутэмыкІое районым
ит поселкэу Яблон-
скэм аужырэ шапхъэхэм
адиштэу щашІыгъэ еджа-
пІэр Юныгъом и 2-м кы-
зІуахышт.

ЕджапІэр кІэлэеджэкІо 1100-мэ ате-
гъэпсыхъагъ ыкІи лъэпкъ проектэу «Гъэ-
сэныгъэм» кыхиубытэрэ федеральнэ
проектым кыдыхэлъытагъ.

— ТиеджэпІэ зэтэгъэпсыхъагъэ апэрэ
еджэгъу мафэр зэрэщІытублэщІым
тырэгъушхо. Урысые Федерацием и Пре-
зидентэу Владимир Путиным, Адыгэ
Республикэм и Лышъхъэу КъумпІыл
Мурат ащІкІэ лъэшэу тафэраз. Поселкэм
зеушъомбгъу, кыдэтІысхъахъэхэрэм
япчъагъэ хэхъо. Одыджыныр кІэлэ-
еджэкІо 1197-мэ къафытеошт. Ахэм
ащІыщэу нэбгырэ 800-м ехъур поселкэм
щыщхэу, еджапІэм пэмычыжъэу щы-
псэухэу, нэмыкІхэм ащеджэщІыгъэх.

(ИкІлэх я 2-рэ нэклуб. ит).

Яблонскэ гурит еджапІэм ихъарзынэш

Пшэрыль шхьаІэхэр кыгъэнэфагъэх

**ГъомылэпхъэшынимкІэ ыкІи кы-
дэгъэкІыжынымкІэ республикэ пред-
приятіехэм ялофшІэн зэрэзэхашэрэм
зыщытегушыІэгъэхэ зэлукІэу Адыгэ
Республикэм и Лышхъэ и Коорди-
национнэ гупчэ шыкІуагъэр Къумпыл
Мурат зэрицагъ.**

ЗэлукІэм хэлэжыагъэх АР-м и Къэра-
лыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу
Владимир Нарожнэр, министрэхэм я
Кабинет и Тхьаматэ игуадзэу Лыхъэсэ
Махмуд, министрэхэм я Кабинет и
Тхьаматэ игуадзэу, АР-м финансхэмкІэ
иминистрэу Виктор Орловыр, экономикэ
хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкІэ министрэу
Шэуджэн Заур, мэкъу-мэщымкІэ ми-
нистрэу Къуанэ Анзаур, гъэсэнэгъэм-
рэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Евге-
ний Лебедевыр, АР-м и Гупчэу экспор-
тымкІэ ІэпыІэгъу афэхурэм, чыфэт
учреждениехэм, муниципалитетхэм,
республикэм гъомылэпхъэшынимкІэ
ыкІи кыдэгъэкІыжынымкІэ ипредприя-
тиехэм япашэхэр.

АР-м и Лышхъэ дэгъоу Іоф зэрашІа-

гъэм фэшІ Іофтхьабзэм хэлэжыэхэрэм
зэрафэразэр, гъомылэпхъэшынимкІэ,
кыдэгъэкІыжынымкІэ зэфэхьысыжыхэр
непэ зэрашІын, пшэрыльыкІэхэр зэра-
гъэуцунхэ фаер кылуагъ.

«Гъомылэпхъэшынимрэ кыдэгъэ-
кІыжынымрэ тиреспубликэ ильэныкІо
шхьаІэхэм ащыщых, Адыгеим шыпсэу-
рэ нэбгырэ мини 8,5-м ехъу ахэм ащэ-
лажъэ. Экономикэм ильэныкІо пэрыт-
хэм ащыщым хэхъоныгъэ егъэшІыгъэ-
нымкІэ ищыкІэгъэ амалхэм тинепэрэ
зэлукІэ тыщяусэщт, тиелпыхькІэхэр кы-
щызэфэтІотэщтых, мы лъэныкІомкІэ
ІофшІагъэу шыІэхэр шызэфэтхьысыжы-
щтых, ткіуачІэ тапэкІэ зэтхьылІэщтхэр
щыдгъэнэфэщтых», — кылуагъ Къум-
пыл Мурат.

ГъэрэкІо сомэ миллиард 51-м ехъу
зыосэ продукциеу республикэм кы-
щыхьыжыгъэр зэрэлуагъэкІыгъэр зэлү-
кІэм шыхагъэунэфыкІыгъ. Гъомылап-
хъэхэм якыдэгъэкІынкІэ индексир
проценти 120,8-рэ, шъонхэмкІэ — про-
центи 104-рэ хъугъэ.

Урысые Федерацием и Президентэу

Владимир Путиным и Указэу 2030-рэ,
2036-рэ ильэхсэм анэс хэгъэгум хэхъо-
ныгъэу ышІыщтхэм афэгъэхьыгъэм кы-
щыдэлъытэгъэ шапхъэхэр зэрагъэца-
кІэхэрэр шхьафэу зэлукІэм шыхагъэу-
нэфыкІыгъ. 2021-рэ ильэсым егъэпша-
гъэмэ, Адыгеим иагропромышленнэ
комплекс продукциеу кыщыдагъэкІы-
рэм процент 25-кІэ, ІэкІыб къэралыгъо-
хэм аІэклагъахэрэр фэди 1,5-кІэ, инве-
стициехэм процент 60-кІэ закырагъэ-
Іэтын фаеу хъушт.

АР-м мэкъу-мэщымкІэ иминистрэу
Къуанэ Анзаур зэлукІэм кызырэщыІуа-
гъэмкІэ, мы аужырэ ильэси 3-м сомэ
миллиард 42156-м нэс зыосэ гъомыла-
пхъэхэр, миллиарди 9,53-м нэс зыосэ
шъонхэр республикэм ращыгъэх. Пред-
принимательствэ цыкІумрэ гурытым-
рэ апылхэр хэмыхтхэу, инвестициехэу
гъэрэкІо кьахалхьагъэр мыщ фэдиз:
гъомылапхъэхэм якыдэгъэкІынкІэ пэлу-
хьагъэр сомэ миллиард 1,4-рэ, шъонхэм
— сомэ миллион 314-рэ.

Къэралыгъо ІэпыІэгъу зэфэшхьафэу
кьаратыхэрэр, фэгъэкІотэныгъэ зилэ

чыфэхэр, Урысые экспорт гупчэм Іэ-
пыІэгъоу кьаритырэр икьоу кызырэз-
фагъэфедэн, сэнэшхьэхэм якыгъэкІынкІэ
рэ сэнэшлынымрэ нахь зызэрэрагъэу-
шъомбгъун фаер шхьафэу зэлукІэм
кышчылауагъ.

Къуаджэхэм Іоф ащызышІэхэрэм унэ-
хэр афэшІыгъэнхэмкІэ республикэм
гухэлъышхохэр зэриІэхэр Іофтхьабзэм
кышчылагъэщыгъ.

Адыгеим и Лышхъэ зэлукІэм хэлэ-
жыэхэрэм кьаджагъ федеральнэ гупчэм
кыгъэхъазырырэ программэхэм шІуа-
гъэу кьатыщтым джыри зэ хэлпъэжынкІэ
хэу ыкІи амал зэриІэкІэ ахэр нахь
икьоу кызыфагъэфедэнхэу. Къэралыгъо
программэу «Зэдиштэу къуаджэхэм
хэхъоныгъэ ягъэшІыгъэныр» зыфилорэм
нахь лъэшэу анаІэ зэрэтырагъэтын фаер
ащ кылуагъ. Джащ фэдэу хэбзэлахьхэр
зэрэтыралхьхэрэм, АПК-м иІофышІэхэм
ялэжыапкІэ кьэлэтыгъэным япхыгъэ Іо-
фыгъохэми атегушылагъэх.

**АР-м и Лышхъэ ипресс-
кьулыкьу кытыгъэ кьэбархэмкІэ
ЛЫШЭ Саньет.**

ЕджапІэхэм кьахэхъуагъ

(ИкІлэху).

Адрэхэр гъунэгъу псэупІэхэм
кьарыкІыжыгъэхэу мыщ шы-
псэунэу кьэкІоужыгъэхэм яса-
быих. Апэрэ класси 6 мыгъэ
тилэщт, ахэр нэбгыри 171-рэ
мэхъух, гурытымкІэ зы классым
кІэлэцІыкІу 29-рэ исыщт, — еІо
гурыт еджапІэм ипашэу Бар-
цо Симэ.

Симэ Хьамедэ ыпхъур ильэс
30-м ехъугъ гурыт еджапІэ зэ-
фэшхьафхэм япашэу Іоф зи-
шэрэр, кІэлэегъэджэ сэнэхъа-
тым ищыІэныгъэ гъогу зырипхы-
гъэр ильэс 41-рэ хъугъэ. Шысэ
тепхын плъэкІынэу пэщэ ІэнатІэр
зэригъэцакІэрэм дакІоу тари-
хьымкІэ ыкІи общественнаним-
кІэ кІэлэегъаджэу ильэс зэкІэ-
лыкІохэм Іоф ешІэ.

— ІофшІэнымкІэ гъэхьагъэхэр
пшыным пае коллектив зэгуры-
ложь уилэн фае. Сигуапэу кы-
хэзгъэщымэ сшІоигъу районым
ис кІэлэегъэджэ анахь дэгъухэу,
опыт гъэнэфагъэ зилэхэр зэрэт-
штагъэхэр. Ахэм акырыплъыщт
ныбжыкІэ чанхэри тилэх. Непэ-
рэ мафэм ехъулэу кІэлэегъэджэ
коллективыр нэбгырэ 61-рэ
мэхъу, предметхэр языгъэхьы-
щтымкІэ шыкІагъэ тилэп, — еІо
тигушыІэгъу.

ЕджапІэр проект гъэшІэгъон-
кІэ шыгъэ. Къатищ мэхъу, тІоу
гощыгъэ. Пэублэ классхэм
ачІэсхэмрэ нахьыжхэмрэ зэнэ-
сыщтхэп. Пэублэ классхэр зы-
щеджэщтхэр пштэмэ, ахэм апае
16 хэт. Ащ нэмыкІэу тхылъ-
еджапІэ, актовэ ыкІи спортивнэ

залхэр, информатикэмкІэ, про-
ектхэр шашынхэм пае кабинет
нэмыкІэхэри шхьафэу яІэх.

Я 5-рэ классым кыщегъэ-
жыагъэу я 11-м нэс зыщеджэщт-
хэм аужырэ шапхъэхэм ади-
штэрэ классхэр хэтых. Хьиса-
пымкІэ кабинети 6, урысыбзэм-
кІэ — 7, информатикэмкІэ — 2,
экономикэмкІэ зы кабинет,
джащ фэдэу биологиемкІэ, хими-
емкІэ, физикэмкІэ, обществен-
нанимкІэ, тарихьымкІэ хэушъ-
хьэфыкІыгъэу гъэпсыгъэ каби-
нетхэр агъэхъазырыгъэх. КІэлэ-
еджакІохэм шІэныгъэ куу агъо-
тыным фэшІ ищыкІэгъэ Іэмэ-
псымэхэр зэкІэ ачІэтых, кІэлэ-
егъаджэм ичІыплэ зэтэгъэпсы-
хьагъ, класс пэпчэ интерактив-
нэ панель хэт, ноутбук зырыз
класс пэпчэ чІэтыщт. лабора-
ториехэм апае егъэджен посо-
бие дэгъухэр яІэщтых. Ащ нэ-
мыкІэу актовэ зал ин, спортив-
нэ зали 4, ащ хэмыхъэу спор-
тым ыльэныкІоу Іэмэ-псымэ-
хэр зычІэтыщт зали 3 гурыт
еджапІэхэм хэтых.

— ШэпхъэшІухэм адиштэрэ
тиеджапІэ чІэтыр зэкІэ кІэу
кытфащагъ. Къыхъэгъэщымэ
сшІоигъу, Урысыем кыщыда-
гъэкІыгъэ Іэмэ-псымэхэр ары
чІэтыщтхэр, партхэр, шафхэр
Мыекъуапэ кьыращыгъэх. Пшэ-
рыль шхьаІэу джы тилэр ти-
еджапІэ анахь дэгъухэм ясаты-
рэ хэхъаныр, шІэныгъэ зэряд-
гъэгъотырэм имызакьоу, плуны-
гъэм ыльэныкІоу зэрифэ-
шъуашэу Іоф тшІэныр, спортым,
творчествэм тикІэлэеджакІохэм

Делэкьо Анет

гъэхьагъэхэр ашІынхэр ары.
ИТ-м ыльэныкІоу кІэ тиеджапІэ
федеральнэ площадкэ хъун амал
иІ. Гъэсэнэгъэ тедзэ ягъэгъоты-
гъэнми игъэкІотыгъэу Іоф дэт-
шІэн тимурад, Іоныгъо мазэм
кыщегъэжыагъэу робототехни-
кэмкІэ кружок кызыІутхыщт,
ащ нэмыкІэу спортымкІэ сек-
ције зэфэшхьафхэр зэхэтщэн-
хэ, художественнэ гимнастикхэр
ядгъэшІэн мурад тил. Джащ фэ-
дэу сэнэхъат зэфэшхьафхэм
ныбжыкІэхэр нэлуасэ афэтшІын-

хэм пае Мыекъопэ къэралыгъо
технологическэ университетым
икьутамэу Яблоновскэм дэтым
Іоф дэтшІэщт, — еІо Симэ Хьа-
медэ ыпхъум.

ЕджапІэм кыхиубытэрэ чІы-
плэм спорт лъэпкэ зэфэшхьаф-
хэм атегъэпсыхьэгъэ площад-
кэхэр иІэх, зысцагъэпсэфыщт
чІыплэхэри кыщыдалытагъэх.
ЗипсауныгъэкІэ илэгъухэм акІэ-
мыхьэрэ кІэлэцІыкІухэм яегъэ-
джэн нахь Іэрыфэгъу афэхъу-
ным иамалхэр еджапІэм ца-

рагъэгъотыщтых. Шапхъэхэм
кызырэдалытэу еджапІэм
ичІэхьаплэ гъэпсыгъэ, псэолы-
тлумы хэушхьафыкІыгъэ лифт-
хэр яІэх, санитарнэ унэхэр,
зызыщызэблахъушт чІыплэхэр
шхьафэу хагъэуцагъэх. Илэ-
сыкІэ еджэгъум зипсауныгъэ
пыч фэхъугъэ нэбгырэ 29-рэ
кьэкІолэщт, курэжыем ис ахэм
ахэтэп.

Шынэгъончъэныр лъэныкІо
аныхь шхьаІэу кыдалытагъэ-
хэм зэрэщыщыр пашэм кы-
луагъ. Аужырэ шапхъэхэм ади-
штэрэ, электрон шыкІэм тет
системэ гъэнэфагъэхэр хагъэу-
цагъэх, видеолыплъэнымкІи
камерэхэр хэтых.

Патриотическэ плуныгъэм
мэхъанэшхо еджапІэм шыра-
тыщт. ХэушхьафыкІыгъэ дзэ
операцием лыхъужыныгъэ шы-
зэрихъэзэ хэкІодэгъэ В. И.
Заволянскэм ыцІэ еджапІэм
ыхьынэу агъэнафэ. КьыткІэхъу-
хьэрэ плэужхэм я Хэгъэгу шІу
альэгъуным, ятарихь дэгъоу
ашІэным апае Іофтхьабзэ зэфэ-
шхьафхэр зэхашхъэзэ ашІыщт.

Шыугу кьэдгъэкІыжынкІэ, феде-
ральнэ проектхэм ыкІи програм-
мэхэм яшІуагъэкІэ мы аужырэ
ильэсхэм Адыгеим еджапІэ 7,
мы ильэсым шы (мы еджапІэр
хэтэу) цагъэпсыгъ, ильэсыщым
кыкІоу еджапІэ 20, мыгъэ 5
агъэкІэжыгъ. 2025-рэ ильэсым
кыщегъэжыагъэу УФ-м и Пре-
зидент и УнашъокІэ кІэлэцІыкІу
Іыгыплэхэми игъэкІотыгъэ гъэ-
цэкІэжынкІэхэр арашІыплэщтых.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Шъон пытэхэр ащэщтхэп

**ИльэсыкІэ еджэгъум иапэрэ
мафэ шъон пытэхэр Адыгеим
щачэн фитхэп.**

Адыгеим и Хэбзэгъэуцугъэу
«Этил спиртым, шъон пытэхэм,
спирт зыхэтхэм якыдэгъэкІынкІэ,
ялугъэкІынкІэ, шъон пытэхэм
нахь макІэу яшъонхэмкІэ Іофыгъо
заулэмэ язэшІохын ехьылагъ»
зыфилорэм шыгъэнэфэгъэ шапхъэ-
хэм ильэс кьэс арэгъуазэх.

Хэбзэгъэуцугъэм кызырэщыдэ-
лытагъэм тетэу шІэныгъэм и Мафэ
Адыгэ Республикэм шъон пытэхэр
щачэхэ хъуштэп. Ащ епхыгъэу
2024-рэ ильэсым Іоныгъом и 2-м
Адыгеим шъон пытэхэр щамыщэн-
хэу унашъо ашІыгъ.

Ау кьэлэгъэн фае организацие-
хэм ащэрэ шъон пытэхэм, унэе
предпринимательхэм ащэрэ пивэм,
сидрэм, нэмыкІэ шъон лъэпкхэм
мы шапхъэхэр зэралымыІэхэрэр.

Шалъэр икІыгъ

**Унэгъо Іужьухэм арыс кІэлэцІыкІухэу
гурыт еджапІэхэм ачІэсхэм ильэс кьэс
сомэ 500 зырыз кьафыхагъэкІы. Доку-
ментхэр 2024-рэ ильэсым шышхъалум
и 12-м кыщегъэжыагъэу и 30-м нэс
алахыгъэх.**

Унэгъо Іужьухэм арыс кІэлэеджакІохэм
ахъщэ ІэпыІэгъу ятыгъэным тегъэпсыхьэгъэ
лэу тхылъ 6588-рэ мыгъэ арахьылагъ.

Лэу тхылъхэр шышхъалум и 30-м нэс
аштагъэх. Унэгъо Іужьухэм арысхэм Іоф-

шІэнымкІэ ыкІи цыфхэр социальнэу ухъу-
мэгъэнхэмкІэ Гупчэм, ащ икьутамэхэм,
МФЦ-хэм зафагъэзагъ. ІэпыІэгъу зэрэтырэ
унагъор Адыгэ Республикэм исынэу щыт.
Кыхьащт ильэсым ащ фэдэ ахъщэ Іэпы-
Іэгъу кьаратыным пае 2025-рэ ильэсым
мэкъуогъум и 1-м кыщегъэжыагъэу бэ-
дзэогъум и 31-м нэс цыфхэр социальнэу
зыухъумэрэ учреждением гурыт еджапІэм
кІэлэцІыкІур зэрэчІэсым ехьылІэгъэ справ-
кэр Іэклагъэхьан фае. Зэрыгъозэнхэ алы-
кІыщт телефоныр: **88 772-52-57-80.**

Непэ ветеринарым и Маф

Уз хьылыабэжэм тащаухъумэ

Мы уахътэм Адыгеим иветеринархэм мэзыкхъэм япхыгъэ мээ лoфшлэнхэр лагъэклуатэх. «Африканскэ емын» зыфалорэ зэпахырэ узыр республикэм кымыхъаным ахэр фытегъэпсыхъагъэх.

— Къохэр зыщалыгъэх фермэхэм апэблэгъэ шьофэу лэжыгъэр зытырахыжыгъэхэр ветеринархэм къапплхъэх, — кылуатэ АР-м ветеринариемкIэ и Гъэлорышлэлэ ипашэу Къушхъэ Анзор ямэфэкл ипэгъокIэу гуцылэгъу тызыфэхъум. — Россельхознадзорым, нэмыкIэу тыкъэзыуцухъэрэ дуним икъэхъумэн фэгъэзэгъэ къулыкхъум ялыкIохэри ащ кыхълажъэх. МэзыкIо лагъэхэр а шьофхэм арылынхэ ылъэкIышт. Ахэр уплъэкIугъэнхэ фæе. Илэс къэс джыр фэдэ уахътэм а лoфшлэнхэр зшлохыгъэнхэр типшъэрылъ шъхъалэхэм ащыщ. Сыда пломэ мэзыкIоу лагъэм африканскэ емынэр кьеоллэгъагъэу цытмэ, вируср хъкIыжыгъэштт, нэмыкIхэм ар аритынкIэ шынагъо. 2021-рэ илэсым ащ фэдэ «месячником» ар кызылоллэгъэ мэзыкIоу кышъагъэтыгъагъ. Мы вируср зыхъл нэкуль нэмыкI шьолпыр кыраши Адыгеим исатыушылпэхэм ямэкIахэм кьатыралъхъагъэу кыхъэдгъэщэу хъугъэ.

Анзор 2019-рэ илэсым кышъулагъэу АР-м ветеринариемкIэ и Гъэлорышлэлэ ипашэ. Мы сэнэхъатым хъзыхъагъэмкIэ теупчIыгъ. ИцIыкIугъом кышъегъэжъагъэу унагъоу кызырхъухъагъэм былымхэр, шагубзыхэр щалыгъэхэ, ахэм яфэлорашлэхэр гъэцкIэгъэнхэмкIэ янэ-тэхэм лэпылэгъу афэхъузэ мы сэнэхъатыр ыгукIэ кыхъзыхыгъэхэм ар ащыщ. Чэтжыкхэр, тхъачэт щырхэр е шкIэ цIыкIур къэсымэджагъэхэу, гъэратынчъэу зилъэгъукIэ, ыгу афэузыщыгъ, ишлуагъэ аригъэ-кIынэу, ылъэ кытыригъэуцожынхэу гүлэу ауж итыщыгъ, кьарыкIоцтым ыгъэгумэкIыщыгъ. Зыпари зэрафимышлэшъурэм пае ышъхъэ емыкIу фильэгъуштыгъ. Ащ фэшI еджаплэр кызыеухым емыхъырэхъышэжъэу Къэбэртэе-Бэлъкьар Республикэм имэкъумэщ институт, джы академием, ветеринариемкIэ ифакультет чIэхъагъ.

Ар кызыуухыгъэм кышъегъэжъагъэу ыгукIэ кыхыгъэ сэнэхъатым рэлажъэ. Къуаджэм илoфшлэн щыригъэжъагъэ, нэужым Мыекьуапэ къэкIохъынэу хъугъэ, ау тыдэ щылэми, ар чIидзыжыгъэп.

Псэушхъэхэр, бзыухэр, пцэжыкхэр, бжъэхэр... Ахэм зэкIэми япсауныгъэ ветеринархэр лъэплъэх. Ащ имызакъоу,

тэ типсауныгъэ икызытегъэнэни аналэ тет. Гушылэм пае, тхъамафэ къэс «синотропные птицы» зыфалохэрэр, пхъэшхъэкIэ бзыухэр (воробей), къолэжхэр, нэмыкIэу тыкъэзыбыбыхъэу тызэсагъэхэр ахэм ащыщ, фитыныгъэ зилэу ша-кIохэрэр кызыдырагъалэхэзэ кызылэклагъахъэхэш, зэпахырэ уз горэ зэрахъэм ауплъэкIу. Мыщ дэжыкIу пшъэрылъ шъхъалэу щырялэр бзыоу быбырэр къэсымэджагъэмэ елээнхэр арэп, зэпахырэ уз зэрехъэмэ, ащ тэ ташаухъумэныр ары.

Гъомылапхъэхэм яуплъэкIуны мы къулыкхъум ипшъэрылъхэм ащыщ. Былымхэм, шагубзыхъум кьатырэ лыр, цэр, ахэм ахъшыкIыгъэхэр, пцэжыкIу мэкIайхэм ательыр, шьоур, нэмыкIхэр шапхъэхэм зэрадиштэхэрэр зэрагъашлэзэ, уз цынэгъуабэмэ ташаухъумэ.

— «Меркурий» зыфалорэ системэмкIэ былымхэм кьатырэ гъомылапхъэхэм, кыздагъэкIыгъэхэм кышъулагъэу щалэхэм, шаплэхэм зышъалэкIыгъагъэхэм нэсэу, Россельхознадзорыр алъэплъэ. А лoфшлэнми ветеринарнэ къулыкхъур хълажъэ, — кылуагъ

Анзор япшъэрылъхэм кьатегушылэзэ.

Африканскэ емынэр зыхъл нэкульыр кызычIагъэщым, республикэм кырашагъэр зыфэдизыр, зытыралъхъэгъэ щалэхэр мы системэмкIэ агъэунафэ, продукциер агъэкIодыгъагъ.

Лэжыгъэу лухыжыгъэр шапхъэхэм адештэмэ зэрэзэрагъашлэрэми ветеринарнэ къулыкхъум илoф хэлъ. Ар лабораторием щаушэты, ащ кыгъэлъэгъуагъэр зэрыт тхылпыр мы къулыкхъум кырахыплэ, икIэрыкIэу мыхэр ащ хэлпъэжыкх, зэпстэури шапхъэхэм адештэмэ, ежхъэми тхылъ агъэхъазыры.

— Зырызэу типшъэрылъхэм уакъытегушылэн зыхъукIэ, охътабэ ыхышты. Анахъ шъхъалэр эпидемиологием ылъэныкIокIэ рэхъатныгъэ шьолпырым илпыныр ары, — кылуагъ Анзор. — Лыплъэн-уплъэкIун лoфэу нахъыпэкIэ тызпылгыгъэхэр Россельхознадзорым фэгъэзэжыгъэх.

Арэу щытми, цыфхэр зэрасагъэхэу, зыгорэм егъэгумэкIыхэмэ, кызытхъаусыхыплэхэрэр ветеринар къулыкхъур ары. Гушылэм пае, игъунэгъухэм яатаккэ пчэдыжыкIу жышъэу кы-

Къушхъэ Анзор икъарыгъэ

зэригъэушъырэм пае тхъаусыхэ тхылъ зыгорэм кыхыгъ. Ащ фэдэми екIопIакIэ кыфагъотын, лoфхэм языхът зышагъэгъозэн, Россельхознадзорым тхылъхэр ратынхэ фæе.

Псэушхъэхэм япчъагъэ зэрэхъурэр зэгъэшлэгъэным фэшI Россельхознадзорыр клэщакIо зыфэхъугъэ системэу «Хорриот» зыфилорэм лоныгъом и 1-м кIуачIэ илэ мэхъу. Ащ фэшI, а плалэр кьэмысызэ, былымшъхъэу, кьоу, шагубзыху республикэм итыр зыфэдизыр агъэунафын фæе. Ари мы уахътэм зыуж итхэм ащыщ. КъэкIорэ 2025-рэ илэсым ящыкIэгъэшт лэзэгъу цэу, вакцинуу кьафэ-кIоцтыр ащ епхыгъ. Ахэм апае тхылъэу агъэхъазырыштхэм пчъагъэр хэмыкIохъу аратхэн фæе. Мэлы, пчэны зыфэллошт былым цыкIухэм якъэлъытэн 2026-рэ илэсым нэс лъагъэкIотагъэу ары Анзор кызырлуагъэр.

Тишъолпыр кымыхъухъагъэу, тызэмысэгъэ «экзотическэ» зыфалорэ псэушхъэ кырашагъэу аналэ тетмэ теупчIыгъ Адыгеим иветеринар шъхъалэ.

— Мыекьопэ районым «альпакэ» зыфалорэ махъушэ цыкIухэр щалыгъэхэу, тиветеринар лэпэласэхэм ащыщ алъэплъэ, — кылуагъ ащ. — Псэушхъэхэр лэклIб кьэрал зэфэхъафхэм кьарашыгъэх, ау фермэу щытэп, нахъыбэу «экотуризм» зыфалорэ лъэныкIуагъэу кьэжъагъэм епхыгъэу алыгъых, зекIоу республикэм къахлохэрэр нэлуасэ афашыкх.

Къушхъэ Анзор кызырэтлуагъэмкIэ, Адыгеим икылыкхъу ветеринар 200 щэлажъэ. Хэбзэгъэуцугъэм кызырэдэлытагъэмкIэ, псэушхъэ е шагубзыху пчъагъэу шьолпырым исым тельтыгъэн фай ветеринарэу ащ илэщтыри.

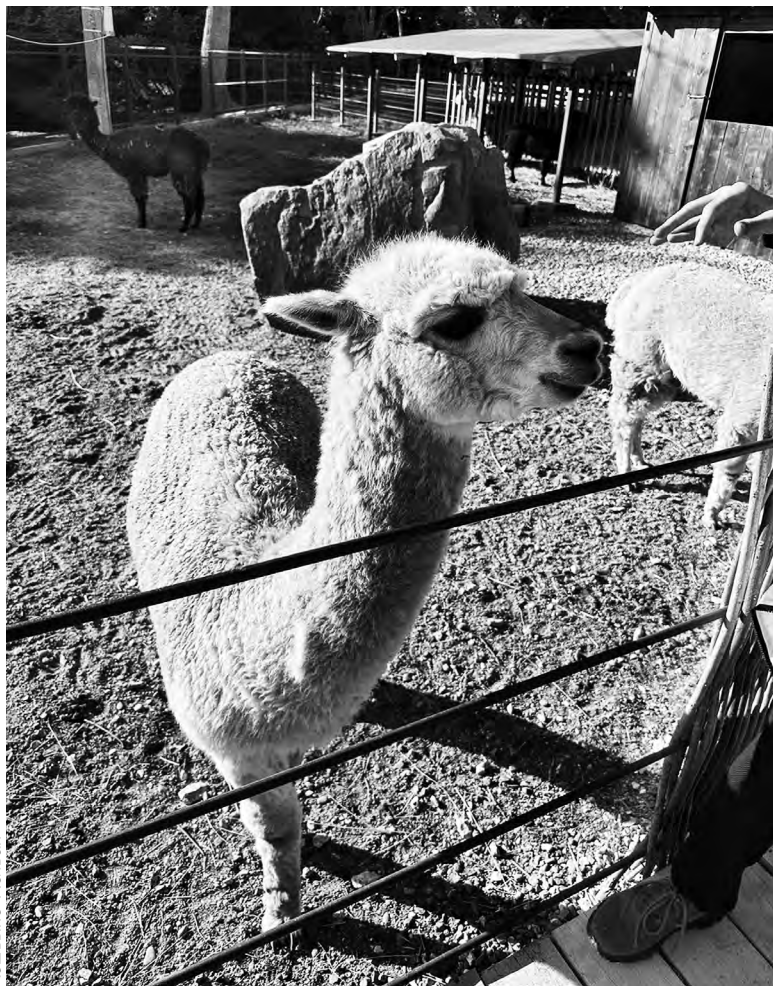
— Ветеринарым пстэумэ

апэу псэушхъэхэр шлу ылъэгъунхэ, гукIэгъу афырилэн, дагъоу илэр, узырэ чыплэр, зыгъэгумэкIырэр къэзымылoшъурэ псэ зыпытэу ыпашъхъэ исымкIэ пшъэдэжыкIыжъэу илэр кыгурылэн, шынкIыгъэ, къулайныгъэ хэлпын, кIоушлэу илэн фæе. Арышъ, сыдми лoфшлэлэ чыплэ зышъыкIагъэм мы лoфшлэныр ыгъэцэ-кIэшъуштытэп, — кылуагъ Анзор.

Зытетыр плон зыхъукIэ, гъотышхо цыфым кьэзытын лoфшлэнэу ар щытэп. А зэпстэур зэхэбгъэхъожымэ, ветеринархэм ренэу тызыхъащыкIэрэр нафэ кьэхъу. Мы сэнэхъатым фемыджэхэу плон плъэкIыштытэп, факультетэу ар зышарагъэгъотыхэрэм учIэхъанымкIи зэнэкьокху щыл. Арэу щытми, ветеринарнэ къулыкхъум лoф шишлэнэу, фермэм тет псэушхъэхэм, шагубзыху, мэзым хэс хъэкIэ-кьуакIэхэм алпыплэнэу шлоигъоныгъэ зилэр макIэ. Унэе ветеринарнэ лэзэплэхэр нахъышлоу ныбжыкIэхэм кыхыхыкх. Сыда пломэ ахэм кьауалэхэрэм ыпкIэ кьахыхы, лoфшлэнэу ачIэлпыр нахъ макI, чыли, фэбэшхуи ахэтынхэ ишыкIагъэп, кабинет къабзэхэм ачIэсыкх, псынжым хахъэхэрэп, мэ лаехэр къахлохэрэп.

— Чэщыми мафэми, чылэми фæбэми фермэм тетэу былымэу е шагубзыху къэсымэджагъэм елэзэхэрэр лыбланэхэу сэлъытэ. Ахэм афэдэу щылэр макIэ. Арышъ, тисэнэхъат мэфэкIкIэ пстэумэ апэу ахэм сафэгъушло. Ветеринар лoфшлэным зышъылыгъэ езыпхыгъэхэм зэкIэми псауныгъэ пытэрэ щылэклэшлурэ ялэнхэу, лoфшлэн мыпсынклэу кыхыхыгъэм гъэхъагъэхэр щашылахъэзэ лыкIотэнхэу сафэ-лэа! — кыкIыгъэтхыгъ АР-м ветеринариемкIэ къулыкхъум ипашэу Къушхъэ Анзор.

ХЪУТ Нэфсэт.

Лэшыгъэ Астлан

Лъэпктыр зэрыгушхорэ байныгъ

Лъэпктым ибайныгъэ ишыхъат адыгэ культурэм ифестивалэу республикэм щыкӀуагъэр.

Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ и Министерствэрэ лъэпк культурэм и Гупчэрэ кӀэщакӀо зыфэхуыгъэхэ лӀф-тхьабзэм Къэрэщэе-ЩӀэрджэсым, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Темыр Осети-ем — Аланием, Краснодар краим ятвор-ческэ купхэр хэлэжыагъэх. Адыгеим ипсэупӀэ зэфэхьыафхэм кӀэгуэлъэ-гъонхэр ахэм кӀащатыгъэх.

Лъэпк культурэм ифестиваль ипро-граммэ мэфитӀум тельытагъэу зэхагъэу-цагъ.

Теуцожь районим ит къуаджэу Пчы-хьалыкъуае культурэм и Унэу дэтым адыгэ мэкъамэхэр кӀэзыгъэлорэ народ-нэ ансамблэу «Насыпымрэ» Краснодар краим кыкыгъэ ансамблэу «Гухэлъ» зыфилорэмрэ яконцертхэр фестивалым иапэрэ мафэ щыкӀуагъэх.

— Теуцожь районим щыкӀогъэ кӀэ-гъэлъэгъонхэр мэфӀкӀ шыпкӀэ тфэхуыгъ, — **еӀо культурэм и Унэу Пчыхьалы-къуае дэтым ипашэу Уайкъокъо Саидэ.** — Лъэпктым итарихъ кӀэзыгъэлъэ-гъуыкырэ фестивалыр адыгэхэм ящы-лӀкӀэ-лсэукӀэ, ягупшысэ-гупытэхэм, якультурэ ныбжыкӀэхэр кӀэрымычыгъэу плугъэнхэм фӀэорышӀэ.

ШӀуджэн районим культурэм и Унэу итым Темыр Осетием — Аланием кы-кыгъэ ансамблэу «Мэздэгъу адыгэхэр», Къэбэртэе-Бэлыкъарым иорэдыӀо ансам-блэу «Чегем ипсыкъефэххэр», Къэрэщэе-Черкесым ордэхэмкӀэ инароднэ ансам-блэу «Черкесиер» ыкӀи Успенскэ рай-онымкӀэ чылэу Кургъокъой кыкыгъэ купэу «Зих» зыфилорэм концерт кы-щатыгъ.

— Адыгэ философиэу, гупшысакӀэу, шэн-хабзэхэу орддымрэ кӀашьомрэ апхырыщыгъэр ШӀуджэн районим непэ щыкӀогъэ кӀэгуэлъэгъонхэм зэхытигъэ-шӀагъ, — **еӀо ШӀуджэн районим культу-рэмкӀэ игъэлорышӀаплӀэ ипашэу Къэрэ-бытэ Айдэмыр.** — Лъэпкыу узчыщым итхыдэ лӀым хэлъэу кыдӀэкӀо. Ар кӀэб-гъэлъэгъон фаеу зыхуэрэм, искусств-вэр, ащ изы лӀхъэу кӀэщӀонхэр шы-кӀэ-амалышӀоу щыт. Адыгэ кӀашьом ижабзӀэ лъэпк тхыдэр лӀэшӀэгъухэм кӀахэнэщт.

Лъэпк культурэм илӀэпчысэу псэ кызыпкӀэжыгъэхэр кыткӀэхуыхэр лӀэужхэм ягъэшӀэгъонхэр фестивалым изэхэщакӀохэм пшӀэрылӀ шхьалэу ялагъ. Лъэпк зэфэхьыафхэм кӀахэкыгъэ ныбжыкӀэхэу сэнэуыгъэ зыхӀэхэр зэхэжыгъэнхэм, нӀуасэ зэфӀшыгъэн-хэм, ятворчествэ амалхэмкӀэ зэхъ-жыынхэм лӀфтхьабзэр афӀэорышӀагъ.

Адыгэ лъэпк илӀэпчысэхэм якъэу-ху-мэн ыкӀи яхэгъэхон фӀэгъэхыгъэ кӀэ-гъэлъэгъонхэр Пушкиным и Унэу Мые-къуапэ дэтым щызэхашагъ. Адыгеим ис-лӀэлэсэ цӀэрылохэр ащ кӀэклопӀагъэх. Пхъэм, мыжъом, лӀтӀэным, дышъэ луда-

лӀэужхэр зэзыпхырэ лъэпк кӀэныр агъэлӀаплӀэ. Лъэпктыр кӀэзыгъэбаирэ лӀшӀагъэхэр, ордэ мэкъамэхэр, адыгэ кӀашьохэр хэзымыгъэкӀокӀэжыщт лӀф-тхьабзэр непэ кыддэхуыгъ. ТапӀкӀи мы лӀфшӀэныр лӀыдгъэкӀотэн тимурад. Ар

кӀарагъэлъэгъуыгъ, ахэм лъэпк нэшанэ яӀ. Пхъэм ыкӀи гъуычым ахӀшыкыгъэ лӀшӀагъэхэу адыгэ тхыпхьэхэр кызхэ-щыхэр лъэхъаным диштэу бгъэфедэн-хэ зэрӀплӀэкыштыр лӀпӀэласэхэм кӀаушы-хьатыгъ, — **кыӀуагъ Нэгъуцу Аслъан.**

Художественнэ илӀэпчысэхэмкӀэ ыкӀи лӀшӀагъэхэмкӀэ Къэбэртэе-Бэлыкъарым иреспубликэ Гупчэ ипашэу Урыс Аслъан фестивалым хьакӀэу кӀэкӀуагъ. Къужь чыыгым хӀшыкыгъэ лӀнэ лъэкъуыщыр, бзылфыгъэ пхъэ цуакъэр ыкӀи нэмыкӀ лъэпк нэшанэ зилӀ лӀшӀагъэхэр ащ кыгъэлъэгъуагъэх. КъБР-м кыкыгъэ купым щыщых дышъэидӀэнымкӀэ лӀпӀэ-сэхэу Дагирэ Марыетрэ ТхьакъуахӀо Анжелэрэ, ювелир-шхончышӀэхэу ТӀхъу Хьасанрэ Долэ Алимрэ, плуаблэхэр зышӀырэ Нурали Серковыр. ЛӀэшӀэгъу пчӀагъэхэм плуаблэхэм адыгэ унэр кӀагъэдахэщтыгъ. ЕтӀэ джэхашьом ар тырадзэщтыгъ, дӀпкым ралулӀыщтыгъ, хьакӀэщхэм апылӀэгъэ шыкӀлӀпщынэм ычӀэгъ ашыщтыгъ.

Адыгэ шӀуашэхэр зыщыгъ нысхъӀэ кӀэракӀэхэр Краснодар краим кыкыгъэ лӀпӀэлэсэу Ацумыжэ Фатимэ кыгъэлъэ-гъуагъэх.

Лъэпк музыкальнэ лӀмэ-псымэхэр зэхэхэм кыщӀагъэх Къэрэщэе-ЩӀэ-рджэсым кыкыгъэ Ащыбокъо Азамат ыкӀи адыгэ тхыпхьэхэр зытешыхьэгъэ шӀэжыыгъэхэр — АдышӀэс Азамат. УпкӀэм хӀшыкыгъэ сурӀтхэр МӀэщэз Сасэ кы-гъэлъэгъуагъэх.

ЛӀшӀагъэхэм якъэгуэлъэгъон лъэпк культурэм зегъэужыжыгъэнымкӀэ, уахьтэм хӀкӀодгъэ шэн-хабзэхэр щыӀэ-ныгъэм кыхӀэжыгъэжыгъэнхэмкӀэ ишӀуагъэ кӀэклошт. ТыкӀэзыуцухуэрэ дунаир ныбжыкӀэхэм нахышӀоу кӀагурӀыоным, ялӀэныкыо гупсэ агъэлӀӀэным, тари-хьыр, искусствэр, шэн-хабзэхэр зэрагъа-шӀэхэзэ, щыӀэныгъэм еплӀыкӀэу фырялӀэм зегъэушӀомбгъуыгъэным, творческэ гу-пшысэу ахӀлыр нахышӀоу агъэфедэ-ным зэхэхэр афӀэорышӀагъ.

Мыщ фӀэдэ лӀфтхьабзэхэр нахы-бэ хуӀнхэм тапӀкӀи зэрӀдӀэжыщтхэр кытфилотагъ Адыгэ Республикэм лъэпк культурэмкӀэ и Гупчэ ипашэу игуадзэу Анцокъо Фатимэ.

— Адыгэ культурэм, шэн-хабзэхэм якъэгуэлъэгъон тегъэпсыхьэгъэ адыгэ культурэм ифестиваль илӀфшӀэн дахэу рекӀокыгъ. ЗэхэщакӀохэм типшӀэрылӀы-гъэр — адыгабзэм икӀэуухуэмэн, бзэм ихӀэгъэхон, адыгэ шэн-хабзэхэм ары-гъуазэхэу лӀэужыкӀэр плугъэныр, ахэр ныбжыкӀэхэм ягъэшӀэгъэнхэр, Адыгеим илӀпӀэлэсэхэм нӀуасэ афӀшыгъэнхэр, лъэпк ордэ мэкъамэмрэ адыгэ кӀа-шьомрэ ядӀахӀгъэ алыгъгӀэсыгъэныр, яшӀэныгъэ хэгъэхъогъэныр — кыддэ-хуыгъэу сӀлытэ.

БэрэскӀэхо пчыхьэм фестивалым изэфӀшыжыын зэрӀкӀуагъэр тигъзет изичэзыу кыдӀэкыгъо кыщыттыщт.

ЛЪЭПШЫКЪО ФАТИМ.
СурӀтхэр: лӀшӀынэ Аслъан.

нэм, шӀом, упкӀэм, етӀэ гъэжыагъэм ыкӀи нэмыкӀхэм ахӀшыкыгъэ пкыгъо гъэшӀэгъонхэр ащ кыщӀагъэлъэгъуагъэх.

Фестивалым хӀэлажыхэрэм Адыгэ Республикэм ис лӀпӀэлэсэхэм ялӀэпчысэ-хэм нӀуасэ зафашыгъ.

ТилӀпӀэлэсэхэм лӀэужыкӀэхэр кӀакӀэ-лыкӀонхэм фӀэлэжыэрэ кӀэгуэлъэгъонхэр дахэу рекӀокыгъ. АР-м илӀпӀэлэсэхэм ыкӀи лъэпк илӀэпчысӀшыным пылхэм я Ассоциацие лӀфтхьабзэм хэлэжыагъ.

Адыгэ культурэм ифестиваль фӀэгъэхыгъэу АР культурэмкӀэ имини-стрэ игуадзэу Кушъу Светланэ кы-Ӏуагъ:

— Лъэпк искусствэм зиушӀомбгъу-ным АР-м культурэмкӀэ и Министерст-вэрэ Адыгеим илӀпӀэлэсэхэмрэ дӀэлажых,

зэрӀтищыкӀагъэр непэрэ мафэм кыгъэ-лӀэгуагъ.

Къэгуэлъэгъон чыплӀэ дахэхэр кы-зӀэуахыгъэх лъэпк илӀэпчысӀшыным, дышъэидэм пылхэу Гумэ Ларисэ, Мыгу Рузанэ, Хьамырзекъо Саидэ, Битэ Азэ, Джарымэкъо Зурет.

— Тинахыжэ плӀашӀэхэм кытфы-щангъэ илӀэпчысэхэр, лъэпк лӀшӀагъэ-хэр гъашӀэм илӀэмыджых, лӀэужхэр зэрапхы. Непэрэ фестивалым ды-шъэидэр кызырыщыдгъэлъагъорэм ты-рӀэгъушхо, — **еӀо Мыгу Рузанэ.**

Фольклорым искусствэм чыплӀэу щырилӀэ кызылӀотыкырэ лӀфшӀагъэр — гобеленым хидыкыгъэр Абредж Гоцѐ-фыжэ кыгъэлъэгъуагъ. Фольклорымрэ искусствэмрэ язӀпхыныгъэхэр дӀахӀгъэм кызырӀпкырыкыхэрэ кӀаушыхьатыгъ пхъэм хӀшыкыгъэ лӀшӀагъэхэу Нэгъуцу Аслъанрэ Гостэкъо Руслъанрэ кӀагъэ-лӀэгуагъэхэм.

ЛӀпӀэлэсэу БлӀгъожь Зулифэ адыгэ лъэпк шӀуашэу лӀкӀэ ыхыгъэхэр кӀэ-гъэлъэгъонхэм кырихылапӀагъэх. ИлӀэпчысэ гъэшӀэгъонхэр — тхылӀыплӀэ гъӀчэрэ-гъуыгъэм хӀшыкыгъэ матӀхэр Нэгъой Оксанэ лӀфтхьабзэм кырищӀлапӀагъ.

Адыгеим ипсэупӀэхэм кӀарыкыгъэ лӀпӀэлэсэхэм ялӀшӀагъэхэр лъэпк фести-валым дахӀкӀэ кӀахӀыгъэх. Ныбжы-кӀэхэм яшӀэныгъэхэм ахагъэхъонымкӀэ ащ фӀэдэ кӀэгуэлъэгъонхэр ящыкӀагъэх.

— Адыгэхэм якультурэ, яшэн-хабзэхэр кыткӀэхуыхэрэ лӀэужхэм ягъэшӀэгъэ-нымкӀэ непэрэ лӀфтхьабзэм ишӀогъэшхо кӀэклошт. Ахэр нӀрылӀэгъу афӀэхуэхэмэ, нахь ашӀогъэшӀэгъоныщтых. ИжыкӀэ агъэфедэщтыгъэ шыкӀлӀэхэм ямызакъоу, джырэ лъэхъаным ашӀырэ дышъэидӀэныр

Нэбгырэ мин 94-мэ акIугь

Адыгеим диспансеризациер щэкло. АР-м псауныгэр къэухымэгъэнымкIэ и Министерствэ къызэритыгэмкIэ, 2024-рэ ильэсыр къызиыхагэм шыублагъэу нэбгырэ мин 94-мэ япсауныгэ изытет ауплэкIугь.

Нахыбэу лъыр пкышхэлым къызэрэщеклоклэрэм, жьы къэщапIэхэм, гум, лъынтфэхэм япхыгэ ыкIи адэбз узхэр ары къахагъэщыхэрэр.

— Узыр игъом къыхагъэщынышъ еIэзэнхэм пае псауныгэм изытет уплэкIугъэным мэхъанэшхо иI. Арышъ, ар Iэпэдэлэл пшIы хуштэп. IофшIэнымкIэ Кодексым къызэрэдэпIытагэмкIэ, пащэхэм яIофшIэхэм диспансеризациер акIуным пае, ильэс 40-м зыныбж нэмысыгъэхэм ильэсищ пэпчъ, ащ зыныбж шлокIыгъэхэм ильэс къэс зы дэсыгъо мафэ ыпкIэ афатхызэ къаратын фае, — **къычалауагъ Министерствэм.**

Псауныгэм иуплэкIун иапэрэ едзыгъо цыфым псэукIэу иIэм кыкIэупчIэх, ильэгагэ, къыщэчырэр, ыпчанэ зыфэ-дизыр, идавление ашых, флюорографиер, ЭКГ-р рагъэкIу, нэ кIоцIым илIы-дэкIуае зыфэдизыр зэрагъашIэ, терапевтыр, нэмыкI специалистхэр еплых, лъы рагъэты, гепатит С иIэмэ зэрагъашIэ.

Узтешыныхъан горэ къыхагъэщыгэмэ, уплэкIунхэм яятIонэрэ уцугъо къыдых-лIытагъэу, диагнозыр тэрэзэу агъэуцуным фэшI, нахъ куоу псауныгэм изытет зэрагъашIэ, ищыкIэгъэ специалистхэм адэжъ агъакIо.

Сурэтыр: Iэшъынэ Аслъан.

УФ-м и Президентэу Владимир Путиныр чIыгу Iахъэу амыгъэ-федэхэрэм афэгъэ-хыгъэ хэбзэгъэуцугъэм кIэтхагъ. Ащ фэдэ амыгъэкощырэ мылIку зилэу, зыпари тыри-мышIыхъэу е кыщи-мыгъэкIэу зыбгынэжьи-гъэхэм чIыгур хъаулиеу щамыгъэлынэу, ар тапэкIэ агъэфедэным фагъэхъазырынэу уахытэ къареты.

2025-рэ ильэсым игъэт-хапэ и 1-м хэбзэгъэуцугъэм кIуачIэ иIэ хушт. Ащ къызэрэщилорэмкIэ, псэупIэ гъунэм е чыгхэтэ товариществэм чIыгу Iахъ шызэгъэготыгъэхэм ильэсищым кыкIоцI ар агъэкъэбзэнышъ, псэуалъэ тырагъэуцонэу е алэжынэу ыуж ихъанхэ фае.

НахыпэкIэ чIыгу Iахъ зилэхэм ар зэрагъэфедэ-щымкIэ шэпхэ гъэнэфагъэ хэбзэгъэуцугъэм кытыштыгъэп. Ащ ыпкъ кыкIыкIэ зэхэкIыхъагъэу, хэклыр хизэу чIыгоу шылIым ипчъагъэ хахъоштыгъ, псэуалъэ горэ тыришIыхъанэу езыгъэжъа-гъэми ильэс пчъагъэхэм ар ымыухэу щигъэлIыштыгъ. Джи хэбзэгъэуцугъэм мы Iофыгъор дегъэзыжьи ыкIи ащ фэдэу абгынэжьи-гъэ чIыгу Iахъхэм ягъунэгъоу псэухэрэм яфитыныгъэхэр къеухъумэх.

— Илъэсищым чIыгур зиём ыгъэкъэбзэн, ыупкIэн, ищыкIагъэмэ, ыгъэгъушъын, зэщизы ышIын фае. А пла-лъэр зытекIырэм ыуж унэ, тучан е нэмыкI псэуалъэ тыригъэуцонэу ригъэжъэн фит. ЧIыгу Iахъыр зиём ар ыгъэфедэным пае зэшIуихын фэе Iофтхъабзэхэм яспискэ УФ-м и Правительствэ къы-гъэнэфэщт, — **къылуагъ Росреестрэм АР-мкIэ и ГъэорышIапIэ ипачэу Марина Никифоровам.**

ЧIыгу Iахъыр къэзыщэфы-гэм ащ ищыкIэгъэ тхылхэр зигъэхъазырхэрэм ыуж имылIку ыгъэфедэнэу фи-тыныгъэ иIэ мыхъугъэмэ, зэрэзеклоштыри мы хэбзэгъэуцугъэм итхагъ. ЧIыгур хэбзэгъэуцугъэм диштэу зэрамыгъэфедэрэр къэзыгъэ-лэгъошт шапхъэхэр зыщыт-хыгъэ унашъом ипроекти УФ-м и Правительствэ егъэ-хъазыры.

Абгынэжьи-гъэ чIыгу Iахъ-хэр узыгъэгумэкIын Iоф зэрэхъугъэхэр ахэм апэбла-гъэу псэухэрэм дэгъоу ашIэ. Сыда Iомэ ахэм уц шIоуеу кытекIэхэрэм чIыпIэм ите-плъэ къызэрамыгъэдахэрэм имызакъоу, зэрарэу къахы-рэр макIэп. Хэбзэгъэуцугъа-кIэм ар дигъэзыжьишт. ЧIыгур зыщэфыгъэм зери-щыкIагъэм тетэу ыгъэфедэ-ным, санитар шапхъэхэр ымыукъонхэм, гъунэгъухэм иягъэ арымыгъэкIыным ар фэлорышIэщт.

ХЪУТ Нэфсэт.

Адыгеим икIыгъэхэм осэ ин къафашIыгъ

Зипсауныгэ пыч фэхъугъэхэм я V-рэ фестивалэу «Просто любить» зыфилорэр къалэу Пятигорскэ щыкIуагъ.

Цыфэу зипсауныгэ зэщыкIуагъэхэм сэнауштыгъэ зыхэлъэу ахэтхэр къыхэгъэ-щыгъэнхэр, тапэкIэ ахэм ятворчествэ зырагъэушъомбгъун амал ятыгъэныр ары пшъэрылI шъхъалэу Iофтхъабзэм иIэр.

Ставропольскэ ыкIи Краснодарскэ крайхэм, Московскэ, Воронежскэ, Волгоградскэ хэкухэм, Къэрэщэе-Черкес ыкIи Адыгэ республикэхэм, Темыр Осетиём — Аланиём къарыкIыгъэхэу нэбгыри 150-рэ фестивалым хэлэжъагъ. КIэщакIо фэхъугъэхэр ыкIи зэхэзыща-гъэр Кристина Радионовамрэ Любовь Шармашрэ.

ИлъэситIукIэ узэкIэлэбэжмэ, фести-валым урысые мэхъанэ иIэ хъугъэ, джи ащ зеушъомбгъу, спонсорэу, кIэщакIоу илэхэм ахэхъо, хэлажъэхэрэм япчъагъэ нахыбэ мэхъу. Мыгъэ «Вокал», «Хо-реография», «Театральное мастерство», «Инструментальное творчество», «Худо-жественное слово», «Оригинальный жанр» зыфилорэ лъэныкъохэмкIэ артист-хэм ялэпэлэсэныгъэ къагъэлъэгъуагъ. ЗэкIэмкIи номер 50-мэ жюрир ахэдагъ.

Фестивалыр къызэлIуихыгъэ хафизэхэм е дэу зылъэгъухэрэм, сэкъатныгъэ зилэхэм я Урысые обществэхэм я Ады-гэ республикэ организациехэм зэдызэ-хэщэгъэ хорэу «Надежда» зыфилорэм. Ащ ипач С.И.Тишанскэр.

Ащ нэмыкIэу, хъафизэхэм е дэу зылъэгъухэрэм я Урысые обществэ и Адыгэ республикэ организацие ыцIэкIэ фестивалым хэлэжъагъэх ащ ивокальнэ студиеу «Сувенир» зыфилорэр, Мыекъуа-пэкIэ ащ фэдэ чыпIэ организациём хэтхэу Владимир Хурс, Игорь Патрий, Ирина Желябинар. Вокальнэ зэнэкъо-къум хэлэжъагъ Мыекъопэ районмкIэ организациём хэтэу Юлия Цымбаловар, «Художественное слово» зыфилорэ лъэ-ныкъомкIэ илэпэлэсэныгъэ къыгъэлъэ-гъуагъ а зэнэкъо-къум хэлэжъагъэхэм анахыкIэу, ильэс пшIыкIубгъу зыныбж Диана Зайцевам.

Адыгеим икIыгъэхэм осэ ин къафа-шIыгъ. «Надеждэм» лъэныкъуитIумкIэ, народнэ ыкIи эстраднэ вокалхэмкIэ, апэрэ чыпIэхэр къыхыгъэх, Юлия Цымбаловам эстраднэ вокалымкIэ я 2-рэ шыуашэ зилэ диплом къыфагъэ-шъошагъ. Ирина Желябинами а лъэны-къомкIэ ящэнэрэ чыпIэр къыхыгъэ. Апэрэ шыуашэ зилэ дипломхэр къа-фагъэшъошагъэх Владимир Хурс ыкIи Игорь Патрий. Диана Зайцевам «Худо-жественное слово» зыфилорэ лъэны-

къомкIэ ящэнэрэ чыпIэр ыубытыгъ. Фестивалым хэлэжъагъэхэм къалэм ичIыпIэ дахэхэр къарагъэлъэгъуэх, музей-къэгъэлъэгъон комплексэу «Рос-сия — моя история» зыфилорэм ащэгъа-гъэх.

ТекIоныгъэ къыдэзыхыгъэхэм «Вод-ник» зыфилорэ паркым Гала-концерт къыщатыгъ. А чыпIэ дэдэм интерактив-нэ площадкэхэр къыщызэлIуахыгъагъэх, аниматорхэм Iоф щашIагъ, мастер-клас-схэр ащыкIуагъэх.

Агъэхъазырынхэу уахытэ аратыгъ

Журналист зэдэлэжьэныг

Абидокъо Снежана.

Асият истудие тыригэблэагъ. Тыз-члэхэагъ унэ-еджэлэ цыкълур гулэтыплэу зэлухыгъ. Тыздэки клэлэцыкълухэм ясурэтхэр пылаагъэх, краскэ шьо зэфэ-шхьафхэр зэрыт пкыгъохэр ланэмэ атетых. Студием къаклорэ пшэшэ цыкълухэр нэшо-гушоу кыппэгъокыгъэх. Ежхэм апэлупхэгъэ пэлупхэхэм афэдэу зырыз кытати, тагъэтысыгъ. Ушэтын гъэшлэгъон горэ кызырэтэжэрэр кыд-гурылауагъ. «Сурэт шьумышлэу мыщ шьу-члэкълыхьыштэп!» — **кытылауагъ Асият**. Адыгэ тхыпхэхэу тхьапэм хэупкыгъэхэм тахагъади лэфшлэныр тыублагъ.

Абыдэ Асият иеджаплэ зигъэлажьэрэр илэащи хуагъэ. Шоигъоныгъэ зилэхэр зэклэ ащ кыфэкълонхэ алэкълыхьт. Илэа-щи хуагъэхэм къащэгъэагъэу ныбжэ зилэхэм анэсыжьэу.

— Анахыжьэу кысфаклощтыгъэхэм ащыцуу бзылфыгъэ горэм илэа 65-рэ ыныбжыгъ, — **кылауатэ Асият**. — Ипхьор-рэлфхэр кысэхэти, ежыри агосэу сурэт ышлэщтыгъ. Сурэтшыным ащ гу-хахьо хигъуатэщтыгъ ыкли лэащэу шло-гъэшлэгъоныгъ.

Асият истудие къаклохэрэм гъэшлэгъо-нэу лэф адешлэ. Сурэтшыным ишлэклэ— амалхэр аригъэшлэн кьодыеу шымытэу, пшэрыл нэх инхэр зыфегъэуцужыых. Клэлэцыкълухэм ягушхьэ зэхашлэ кыгъэ-ушыным пыл.

— Творчествэм цыфыр кызылэуехы, ишоигъоныгъэхэр, ыгу илэхэр кьегъэ-нафэх. Зыкълэуопсырэм зэрэпкълорэм фэдэу, зэдждэнджышэр, зыщыцынэрэр творчествэм нафэ кыфэшлы. Мыр пси-хологиэ шапхэмэ ащыц. — **Асият нахь игъэкълотыгъэу зигугъу кышлэрэр кьегъэнафэ**. — Телевизорым, телефоным, гаджетхэм цыфыр лэащэу агъэлшы. Шхьэкуцым имыщыкълэгъэ башэ ехъэ. Цыфым ащ шэнычэ ешлы, сабийхэр лэащыцуу япхыгъэхэу мэхъух. Ахэм псынклэу пстэури зыхащэ. Сурэтшыныр, творчествэр шхьэкуцлыр зыкълэб-зыхэрэм ащыщых. Творчествэм уегъэгущо, рэхъатныгъэ кыпхелхьэ, уакълыл епсыхьэ, ямышлыкълэу гушхьэсыным уфегъа-сэ. Театрэхэмэ садэлажьэ. Ахэм аща-гъэуцурэ кьэгъэлэагъонхэм сигуапэу декорациехэр афэсэшых.

Асият истудие къаклохэрэм зыгорэ афэмышыным ишынагъо псынклэу алэ-клэхы, сурэт ашлэзэ хэукъохэмэ, хэукъо-ныгъэр кызырэтэбгъэфедэныш, сурэтым хэбгъэхьон зэрэпкълэуштым регъэ-гупшысэх. Ар джэукълэ-шлыкълэ гъэшлэгъо-нэу зэхэщэ. Ащ фэдэу зыщыцынэхэрэр клэлэцыкълухэм лэкълэб арегъэшлы.

Ипшышлэ тыгъэр кыыщепсы

Сурэтышл гъэшлэгъонэу Абыдэ Асият Черкесскэ нэлуасэ тыщыфэхуагъ. 2000-рз илэасым Къэрэщэе-Черкес къэралыгъо клэлэагъэджэ университетым ихудожественнэ графическэ факультет ащ кыухыгъ. Клэлэцыкълу ыгъы-плэм илэа 20 фэдизрэ лэф шишлагъ. Ащ ыуж клэлэцы-кълухэм ялэпэлэсэныгъэ зыщыхагъэхорэ Гупчэм шылэагъ, декорациэ шыным гухахьо хигъуатэу лэф дишлагъ. Нэ-ужым «Си Арт» зыфилорэ еджэплэ-студие кызылэуихыгъ.

Абыдэ Асият истудие щызэлуклаагъэхэр.

— Ахэр кызыкълэхэкълэ, ясэлэ: «Мыр еджаплэп, шукъэтэджы, кыбгосым ышлэрэм шьуеплыи хуащт». Мыдэныгъэ гори кыхэхэагъэхэрэп. «Сфэшлыштэп, кыыздэхуащтэп» зыфилорэ гушылэхэр къызгъагорэп. Агу римыхыгъэр ашылэгъэ-мэ, гугъу зырамыгъэхэу тхьапэр зэха-цыцлэныш, радзыжыным есэгъасэх. Ар псынклэу пшылшун фае, кыдэмыху-гъэм сабыир рысымэджэнэу щытэп.

Студием лэф щытлэзэ пшэшэ цыкълу-хэм ащыц сурэтэу ышлыгъэхэм ымышлэхэу краскэ тыриутхагъ. Псынклэу гыныр кыхидзагъ, джарэу ыгу хэклыгъ кы-щышыгъэр. Асият ащ екуалли сурэтшы-гъэр бгъэтэрэзыжыным зэрэпкълэуштыр-ригъэлэагъу. Краскэр сурэтым ыкълэпэ зэфэшхьафхэм атыриутхи, ащ фэдэу рахъухьагъэ фэдэу кълэагъуагъ. Джаш фэдэу шылэныгъэмэ сид кын ушыхэфа-гъэмэ, ор-орэу узделэжышлун, а чыплэм укыхэкълыхьым плэаклэу творчествэм уегъасэу елытэ Асият.

Клэлэцыкълу ыгъыплэм лэф шишлэ зэ-хуам Асият сурэт ышлыгъэп. Лэпэлэсэны-гъэу хэлпыр ятэ елэагъути, сурэтшыныр химынэжынынэу, кыштэжынынэу ренэу кырилощтыгъ. Тым идунай сехъожым, ятэ кырилощтыгъэхэр ыгу кълэжыжы творчествэм зыфигъэзэжыгъ, ежэ ис-тудие кызылэуихыным кыфэкълуагъ.

— Клэлэагъэджэ гъэнэфагъэ силагъэп, слэагъурэр зэкълэ сурэт шлыщтыгъэ: чыгъ-хэр, кьэгъагъэхэр, псыхьор. Тхакълэхэм, шлэныгъэлэжхэм ясурэтэу тхылхэм адэтхэм атесшлыкълыхьыгъ. Ар сятэ ылэ-гъуштыгъ. Мафэ горэм гъзетым еджэу щысызэ, сурэтшынымклэ зэнэкълэу республикэм зэрэщызэхачэрэр кы-риджыкыгъ ыкли ащ сыхэлэжэнэу сы-тыригъэгущылаагъ. Алэ сыфэагъэп, «сид сэ шлырэр, хэт сурэтышлэу сызлытэ-

щтыр?» сылаагъ. Ау ежэ ишоигъоныгъэ сышлокыгъэп. Лэпэкъ мэхъанэ сурэтым илэнэу щытыгъ. Адыгэ мэфэлчэу тиунэ илэагъэм итыгъэ сурэтхэм ащыцуу анахь сыгу рыхыгъэр псыхьэ кълэагъэ адыгэ плэащытум кьошынхэр алыгъэхэу псыхьо нэпкым лутхэу, мэзым кыхэкълыгъэ шыур ахэм кълэагъэу зэрытыгъэр ары. Джаш сурэт тесшлыкълэ ланэм тхьапэр кытэз-гъэнагъ. Сынахыкълэрэ сэрэрэ джэугм тыхэтэу тызэфэгубжи, сурэтэу шылыгъэм кълэагъэ тетхагъ. Тезгъэкълэжы фэдэу сшли, сыгъи, сыпыхы сурэтыр дэгъэчым дэсшхьагъ. «Сурэтыр пшыгъа?» ылуи сятэ кыкълэупчлагъ. Кысщышыгъэр кы-фэсотагъ ыкли ащ нахыбэрэ сыпылыжыгъ-гъэл. Мэфэ заулэ тешлагъэу гъзетэу кытфэкълуагъэм седжэзэ, слэагъуацлэ кысыджыкыгъ. Сыгулэзэ сятэ фэсхы езгъэджагъ. Зэнэкълэу изэфэхьысыж-хэр кырагъэхьагъэхэу, ащ яцэнэрэ чыплэр кыщысхыгъэу кычлэкълыгъ. Текълэныгъэ кыдэзыхыгъэхэм мэфэкълэу афашылгъэм сятэ сигъусэу сыкълуагъ. Сомэ шышлэрэ кьэгъагъэ лэрамрэ кысатыгъагъ. Ар зы гъэшлэгъон дэдэ горэу, гулэтыплэ инэу сфэхуагъ. Сызэрэгущылаагъэр кьэ-сэшлэжы...

Лэпэлэсэныгъэу хэлпым елытыгъэу ятэ ыналэ зэрэтэтыгъэр Асият лэащэу лэпылэгу кыфэхуагъ. Лэфэу ышлэрэм мэхъанэу илэр зехишлыкълэзэ, гухахьо хигъуатэзэ исэнаушыгъэ фэшпыпкьэу мэлажэ. Лэпэлэсэм истудие къаклохэ ашлоигъоу ны-тыхэм ялэагъэр клэлэцы-кълухэри къахэкълых.

— Непэ сабыир телефоныклэм е ком-пьютер джэукълэм кыкълэмылэагъоу сурэт ышлы шлоигъомэ, угушлон ыкли ар ебгъэ-гъотын фае, — **кыхегъэщы лэпэлэсэм**. — Къэклорэ клэлэцыкълухэр мыщ насы-пшлэ зэрэщыхуагъэр сэлэагъу, ашлэрэр

Нэклэныджэ Замир.

ашлогъэшлэгъон, агу рехьы. Щэгъых ыкли щэщых, язытет шыпкьэр аушэафырэп. Ащ гухахьо хэсэгъуатэ. Видеоу атесхыхэрэр чэщырэ зэхэсэгъэуцожыых, ахэм пчъагъэрэ сяплэын слэагъышт. Нэбгырэ лэпчэ еклэклэ шхьаф фысылэу лэф дэсэшлэ, ар шэлхэ шхьагъу си.

— **Адыгэ хэтэ адыгэ сурэтышхэм ащыцуу о нахь къахэбгъэщырэр, нахь кыппэблагъэр?**

— Цырымэ Руспъан, Дыгу Айтэч, Стлэшэ Юр, Шэукуе Хьамед — мыхэм ятворчествэ гум пэблагъ. Дунаим щы-цлэрылохэр зытшэрэм, Леонардо да Винчи нахь къахэбгъэщыгъэ сыдыгъо-кли. Лэаныкълэ зэфэшхьафхэм зарытэзэ зэрэлажьэщтыгъэр сшлогъэшлэгъон, сиб-лагъэ горэм фэдэу зэхасшлэщтыгъ. Джы ащ янэ адыгэу зэрэщыгъэр кьатхыжы. Ари гъэшлэгъон. Адыгэхэр лэпэщысшлы-ным нахь фэцэгъагъэх, джы сурэтшыным нахь зыратынэу, заушэтынэу сыфай. Клэлэцыкълухэм гунапкьэ афэзгъэуцурэп: акрил, акварель, гуашь — **зыфаемклэ сурэт ашлы. Тхьапэм нэмыклэу, лаль-мэкълэхэм, щыгъынхэм, падохэм, цуакъэ-хэм сурэтхэр атетэшыхьэх.**

— **Адыгэ тхыпхэхэр мары огъэ-федэх, сурэтым адыгэ нэшанэ хэлпы-ным гъэнэфагъэу удэлажы?**

— Егъэзыгъэу зыпари язгъэшлэрэп. Шхьадж ышлы шлоигъор кыхехы. Ау лэпкьым щыщхэм якультурэ, яшэн-ха-бзэхэр ашлэнхэ фае. Ахэр лым хэлыхы. Арыш, кьэгъэушгъэхэу творчествэм пхырыщыгъэнхэ фае. Ау уфэсакъызэ...

Зэблэпхэу мыхуащ шапхэхэр лэп-кьым икультурэ кыхэщых. Тхыпхэхэм, тамыгъэхэм лэпкь тарихыир ахэушэ-фагъ. Сабыйхэм ар анэбгъэсын фаеу Асият елытэ. Сыдми зыгорэ ашлыкълэ хуащтэп.

— «Сид сабыйхэм яцылкълэу кы-щыублагъоу ябгъэшлэн фаер?» алоу кы-сэупчылэагъэхэмэ, джэуап ястыжыщты-гъэ: музыкэр, сурэтшыныр, кьэшыныр ыкли спортыр. Ахэм ауж хысапыр, хьарыфхэр, тхэныр, нэмыклэхэри. Алэ зэхашлэр кьэбгъэушын фае. Тхьэм къа-хилхьагъэр бгъэкълэу хуащтэп.

Тхыпхэу кытатыгъэхэм атыхыгъэ сурэтхэр лальмэкълэхэм атетшыхы, тэри тилофшлэн тшлогъэшлэгъонэу дгъэцэлаагъэ. Зыфэдэ кьэмыхуагъэ тхьагъо горэ сурэт-шыным хэдгъотагъ. Искусствэм цыфыр зэрилэтырэм, идунай зэрэхигъахьорэм щэч хэлэп.

ТЭУ Замир.

Мыекъуапэ — Черкесск.
Сурэтхэр авторым иех.

Тигуицсэхэр ллэхэрэл, ахэр къядготыжъхэл

Къуаджэу Джыракъые щыпсэуштыгъэ Къатмэс Аслъан Хъаджыбатыр ыкъор дунаим зехыжыгъэр илъэс хъугъэ. Игупсэхэмклэ, илахьылхэмклэ, илофшлэгъухэмклэ ар члэнэгъэшху.

Ар шылэныгъэ гъогу гъэшлэгъон къэ-
зыкӀугъэ цыф. Сид фэдиз кӀын ыльэ-
гъугъэми, ыгу ымыгъэкӀодэу, цыфхэр
шӀу ыльэгъухэу. *васэ афишӀэу псэугъэ.*

Чыплэ колхозым егашлэм чылэжы-
гьэхэ Кыатмэс Хьаджыбатыррэ Айшэтрэ
яунагы Аслъан кыхъухьаг. loфшэныр
шу альэгъоу, зэгурыложьхэу, зэдэл-
пылэжьхэу ежьхэр зэрэпсэушъыгьэхэм
фэдэу ялфыгьэхэри аплугъэх. Еджэгъу
ильэхсэн сэнаушыгьэ зыхэлэ клэлэцлы-
кыр бэмэ афагъэсаг, цыфхэр зыфа-
дэхэр зэхифынхэу, игунэгъу е иньбджэ-
гъу чыплэ кьин ифагъэмэ, лэпылэгъу
фэхъунхэ. Джаш тетэгъу джыракъые клэлэм
ишэн tlэкly-tlэкloу псыхьагьэ хьугъэ.

Илгээ 14 ыныбжыг Аслын общественно лошлэнхэм ахэшагээ зэхум. Пчэдыжым жэу риггажэти, пчыхээ клахэ нэс лошлэн зэфэшхуафхэр ыгээ-цаклэштыг: губгьом шылажэштыг, тракторн бригадам прицепщикэу хэтыг, хуамбарми члэтэу хуугээ.

Студентыго ильэсхэу Новочеркасскэ

инженернэ-мелиоративнэ институтым шигъэкӀуагъэхэри (1968 – 1973) псынӀкӀэу блэкӀыгъэх. Специалист ныбжьыкӀэм иапэрэ лофшӀаплӀэ хьугъэ Краснодарскэ псэолъэшӀ-монтажнэ трестэу «Мелиоводстрой» зыфиӀорэм и ПМК-у N 3-р. Ащ имастерэу илофшӀэн гьогу Аслъан техагъ. Шэуджэн районымкӀэ участкэм а ІзатӀэр мэзи 9-рэ нахь шчымыӀыгъыгъэу дзэ къулыкӀум ащагъ. Ар къыухи къызыкӀожыгъэр мэфитӀу нахь мыхуегъэу жьоныгъуакӀэм и 9-м, 1975-рэ илъэсым Шэуджэн райисполкомым мэкъу-мэщымкӀэ ипроизводственнэ гъэ-лорышӀаплӀэ иинженер-гидротехник шъхьалэу агъэнсфагъ. А ІзатӀэм илъэсикх фэдизрэ лутыгъ. Ащыгъум Шэуджэн районым пынджым икъэгъэкӀын епхыгъэ псэолъэшӀын лофшӀэнхэр жьотэу шырагъэжъыгъагъэх, нэужым ащ нэс амыгъэ-федэцтыгъэ чыгу гектаришъэ пчагагъэхэр алэжыхьэху аублэгъагъ. Ахэм къакӀэ-лъыкӀуагъ КПСС-м и Краснодар крайком иапэрэ секретарыгъэу Сергей Медуновым къырихыжъыгъэгъэ зэнэкьокьоу кубанскэ пындж тонн миллион къэ-хыжыгъэным епхыгъэр.

А ильэсхэм пынджым икьэклын пылыгьэхэм Аслъан пшъэрылъэу кыфагъэуцугъэр чытхуу хэлъу зыгъэцкларэ, исэнэхъат хэшхыкышхо физилэ цыфыэ, зэхэцкло лэлэласу ары зэралъщыгъэр. Пынджыр тичлыгухэм къащыгъэклыгъэным шыкылакьэхэр, лощлэкьэ амалыкьэхэр епхыплэнэхэ фытгъ. Ахэр зэкьэ лощлэным ригьэклунэх ылъэклыгъ Аслъан — пынджым икьэгъэклынлэ лэлэлэсныгъэхэ а лъэхъаным зилэ хуэгъэм. Пынджыр кызышыкылырэ чек пэпчъ, насос станциехэр, Лабэ къыхащырэ псыр кызырыклорэ канал шъхьалэр плыгынхэм шлэныгъэрэ кьуачлэрэ зрищыкыгъагъэм

даклоу мылькуи апэлубгэъхъан фэягъ. Илъэс къэс ахэр бгъэцэкълэжьынхэу, зэтебгъэлсыхъажьынхэу шытыгъ. Ахэр зэкълэ зэшлуихыштыгъ, теубытэгъэшхо хэлъэу ыгъэлажэщтыгъэх псыгъэшъок! системэхэмкълэ Шэуджэн район гъэло-рышлэлэм ипашуэ Аслъан Хьаджыбатыр ыкым. А лэнатлэм ар 1985-рэ илъэсым мэзаем и 12-м нэс лутыгъ.

Ащ кышыублагъэу нэмык! Иэнатлэ ар
 лухъанэу хъугъэ — Калининэм ыцлэ
 зыхырэ колхозым иправление пэщэ-
 ныгъэ дызырихъанэу агъэнэфагъ. Илъэс
 35-рэ зыныбжэ кIалэу лoшлэнымкIэ
 Iэлэлэсэнэгъэ дэгъу, шлэныгъэ куу зIэм
 районым ипашэхэм ыкIи колхозникхэм
 пшэрылбышхо кыфашыгъ. Аслъан
 ыпэкIэ ЛэжьэкIо Быракъ Плъыжьыр
 кызыфагъэшэошэгъэгъэ колхозым хэт
 кьоджэдэхсэм, кьутырдэхсэу ащ хахъ-
 щтыгъэхэм цыхъэу кыфашыгъгэр кы-
 гъэшпыпкъэжьэу хьалэлэу илъэсиблырэ
 а лoшлэныр Аслъан ыгъэцэкIагъ. А
 Иэнатлэу ар зылотми колхозым ищытху
 зэпымыау алощтыгъ, бэрэ кыхьагъэщы-
 щтыгъ лэжыгъгэм икхъыхьжынкIи,
 былымхунымкIи гъэхьагъэу илэхэм апае.
 1992-рэ илъэсым Iоныгъом и 1-м Аслъан
 нэмык! Иэнатлэ агъако — Шэуджэн
 районым къэралыгъо мылыкIумкIи
 Комитет итхьаматэу, ащ даклоу район
 администрацием ипашэ игуадзэу. Аужы-
 рэ илъэхсэм, зигъэлпсэфынэу тIысыжы-
 ным ыпэкIэ, федеральнэ къэралыгъо
 учреждениеу «Управление мелиорации
 земель и сельскохозяйственного водо-
 снабжения по РА» зыфилорэм инженерэу
 лoф щилагъ.

2008-рз илъэсым кышыублагъэу Аслъан федеральнэ къэралыгъо учрежде-
ниеу «Адыгеямелиоводхозым» Ко-
шхьэблэ районымкIэ икътамэ иинженер

схъалæу цылæжыгъ. Илофшлæгъухэм
Аслъан исэнэхват хэшлыкышхо физилæ
цыфæу, ишлэныги, ыклуачи, илæпэлэс-
ныги лфæу зыпылтым фззыгъэлæжы-
гъæу ары агу кызыринагъэр.

Шыһэныгээ гоогу кэин кыкыгуь Кэат-мэс Аслэан Хэаджыбатыр ыкыом. Ау сыдигуи ащ кыгыотыгээх илофшлэгүхэр.

Гуфэбэныгээ хэлпээ Аслъан игугуу
кыашы производствэм изэхэцэкю из-
пэлэсэу Адыгеим цызылэшлэрэ Атэ-
жэххэ Джэбраилэу яцыкүгүом щегъэ-
жыггэу иныбджэгуггэу, еджапlэм
дычlэсыггэм, Даур Руслъанэу Шэуджэн
районым loф цызышлаггэм. Ахэм афэдэу
гушылэ дахэкlэ Аслъан игугуу цышлырэр
бэ. Ахэм ащыщы колхозым щыдэлажэ-
щыггэхэ Нэггэрэкю Налбий, Кыохужэ
Хьумэр, нэмыкlхэри.

Аслъан Хъаджыбатыр ыкъор цыф рэхъатэу, илофшлэн хэшлыкышхо фырилэу, лофыгъоу къэуцухэрэм язэшлохынклэ амалыклэу къежъэхэрэр псынклэу ыгъэ-федэхэу цытыгъ. Шылыныгъэм экэлэ дэгъоу шызэпыфэрэп, кынми уащы-рехъыллэ. Аслъан ишъхьэгъусэ Нуриет дунаим ехыжыгъ пшээшъэжыитлур — Аминэтрэ Нэфсэтрэ къыганэхми. Тым ишулътэгъ, игуклэгъу яклэгъэкъонэу шылыныгъэ гъогум теыхагъэх. Ау уцылэн, упсэун фае. Аслъани ятлонэрэу шъхьэ-гъусэ зэригъэгъотыгъ, ау бэрэ зэды-цылэнхэу хуыгъап — лъэныгъэм Аслъан алыхыгъ ар шу зылъэгъуштыгъэхэм.

Цыфым ишлэжь шэлэфэ ар псау ало. Непэ, Аслъан дунаим зехыжыгыгэр илгэс зышыхурэм, ащ игулсэхэм, шу зылыгэгуштыгьэхэм кыхагьэщы ар зэрэащымыгулшэрэр, агухэм шүклэ кызырарынагэр.

ПСЭУНЭ Рит.

Юныгъор зыфэдэщтыр

2024-рэ ильэсым игъ-
мафэ жьоркьэу ик|ыгъ,
шыблэ ык|и ошъу хэтэу
мак|эу ошх кьешхыгъ.

Гурытымклэ температурэ ильэсыбэхэм ащылэгъэ
фабэм градусрэ ныкъорэклэ, тлуклэ шъхьадэкыгъ.

Гидрометеорологиемкӓ ыкӓ тыкӓзыуцухӓрӓ дунаим иупльӓкӓнкӓ Гупчӓм ипашӓу Александр Митровым тызӓрӓщигӓгӓьозагӓьмкӓ, мӓфӓ фабӓхӓм апкӓ кӓькӓлӓу шышӓхӓлӓу мазӓм Адыгеим машӓо кӓьшышӓуным ишынагӓо щылагӓ. Ощхӓу кӓьщхӓгӓгӓр шапхӓхӓм ашӓлокӓгӓгӓп. Мӓкӓу-мӓщым икӓьныгӓохӓм ащышӓгӓ огӓур.

Юныгыоу ильэсым ианых мэээ дэгьүклэ алытэрэр
кьехьэ. Фабэр нахь зэклаклоу ригъэжьагь. Мафэхэр
гъэмафэм фэдэу фэбэштых, пчыхьэрэ ыкли пчэ-

дыжыпэрэ бжыхэм фэдэу чылэтэгъэшт. АдыгеимкIэ бжыхэм иапэрэ мазэ гъэмафэр джыри лыкIуатэу кыппшэхъу. Аш кыхэкIэу а мазэм «бабье пето» рало.

2024-рэ ильэсым Ионьгэм 22-м чэщым икыхагыэ хэһонэу регаһыэ. Тылгэһазэм и 21-м нэс мафэмрэ чэщымрэ якыхагыэ эффэдиз хушт.

Мазэр фабэу ыкйи гуышэу икышт. Гурытымкйи температурэу шылэштыр шапхэхэм ашлокыштэл, ошхэу кьешхыштыр шапхэу шылэхэм аных мэклэшт. Апэрэ, ятлонэрэ ыкйи яцэнэрэ мэфишлым маклэу ошх кьешхын ыкйи пшагбоу шытын ыльэкышт.

Апэрэ мэфитиГыр: чэщым фабэр градус 15 — 20, мафэм градус 25 — 30-рэ щылэцт, къыхэкъыцтх фабэр градус 33 — 35-м зыщынэсыцтхэр.

Ятлонэрэ мэфиниһыр: чэщым фабэу градус 11 – 16, мафэм градус 21 — 26-рэ щыІэщт. Градус 30-м зыщынэсыщтхэри къыхэкІыщтых.

Яцэрэ мэфишИыр: чэщым фабэу градуси
8 — 13, мафэм градус 18 — 23-м акІэ-
хьащт. Іоныгьом ыкІэхэм кьушгьхьэхэм
кьащигьэщтын ыльэкІыщт.

Мэкъу-мэшыи ыльэныкыккэ кээплон хуэмэ, губ-
гьо юфшлэнхэм ом изытет яггэ екыштэп. Псыхы-
хэм адэт псыр шалхэу шылэхэм ашолкыштэп. Ау
мазэм кыкылоцц ошхыр лэшэу кыцэзыхырэм,
псыхыохэм адэт псыр кыйдэклоен ыльэкышт.

КИАРЭ Фатим.

Бокс

Краснодар кышчызэлуахыгъ

Боксымклэ шытхум иаллее Краснодар кышчызэлуахыгъ. Кыблэ федеральнэ шольырым испортсменхэу гэхэзгэшхохэр зилэхэм ацлэхэр зытетхэгэ жьогъо 41-рэ урамхэу Старокубанскэмрэ Сормовскэмрэ зышчызэхэхэрэм дэжь щагэпсыгэ метришэ зэрыл чыплэм щагэуцугэх.

Ахэр Олимпийскэ джэгунхэм, дунаим ыкИ Европэм ачыклогэ зэнэкьокхэм ячемпионх. Джащ фэдэу мыщ кышчыгэлэгуагэх Кыблэ федеральнэ шольырым изаслуженнэ тренерхэр ыкИ судьяхэр. Чемпионхэм «яжьогъо аллее» хагэхьаг СССР-м спортымклэ имастерэу, Урысыем ыкИ Адыгеим язаслуженнэ тренерэу Владимир Овчинниковыр.

Аллеим иарт-псэолэ шхьалэр джэрзым хэшлыкыгэ скульптурэр ары. Ащ зызыгэсэнэу клохэрэ тымрэ ыкьорэ кьегэлэагъох. Тым ильфыгэ зыфигэзэзэ, ащ тапэклэ гэхьагэхэр зышлыкэ ыцлэ зытетхэгэ жьагъор мы чыплэм кыфышчызэлуахын зэралэкыштыр кыфелуатэ.

Мэфэклэ офтхьабзэм хэлэжьагэх спортымклэ заслуженнэ мастерэу Сергей Водопьяновыр, боксер цлэрохэу Рахим Чаккиевыр, Софья Очигава, Давид Айрапетян, Дмитрий Пирог ыкИ Кыблэ федеральнэ шольырым боксымклэ и Федерацияе ипашэу Дмитрий Кашинын.

Мыщ фэдэ арт-псэуалэхэр кэралыгъом инэмыклэ шольырхэми кьащызэлуахынын, боксым пыщагэхэм япчягэ нахьыбэ шыгэнын проектым ипшэрыл шхьал. Жьагъо пэпчэ QR-код игъус, ащ ишлуагэклэ кыхэбгэшыгэ боксерым гэхьагэу илэхэм, кьэбарэу пылым зашчыбгэзээн плэкышты.

Гандбол

Теклоныгэр кьыдэзыхыгэхэм ащыш

«Гандболымклэ Московскэ федерацием и Кубок» зыфилорэ зэнэкьокхур мы мафэхэм рагэклокыгъ.

Кьалэу Новороссийскэ кьэзыгэлэгорэ командэу Суперлигэм щешлэрэм Мыекьуапэ шыщ пшашэу хэтым теклоныгэр кьыдихыгъ. Спорт еджаплэу С.М. Джэнчатэм ыцлэ зыхьырым зызыгэсэгэ Дарина Никулинар джырэ уахтэм командэу «Черноморчкэм» фешлэ.

Москва шыклогэ зэнэкьокхум ащ гьогьуги 7 кьэлапчэм лэгуа-ор дидзагъ. Турнирым хэлэжьагэх командэхэу «ЦСКА» (Москва), «Динамо-Синара» (Волгоград), «Звезда» (Звенигород),

«Кубань» (Краснодар), «Луч» (Москва). «Черноморчкэм» теклоныгэи 4 кьыдихыгъ, «Кубань» дырилэгэ зэлуклэгум пчягэр эффэдизэу аухыгъ. Ешлэгъу шхьалэм Новороссийскэ икомандэ «ЦСКА-м» теклуагъ, пчягэр 32:31.

Командэхэм чыплэу кьыдахыгэхэр:

1. «Черноморчка» — 9.
2. «ЦСКА» — 8.
3. «Динамо» — 4.
4. «Кубань» — 4.
5. «Луч» — 3.
6. «Звезда» — 2.

Футбол

Зичэзыу ешлэгъухэр

Футболымклэ Адыгеим ипервенствэ кьыдихэлэтыгэ зичэзыу ешлэгъухэр мы зыгэпсэфыгъо мафэхэм шылэштых.

Анахь махьанэшэ зилэ зэлуклэгур кьуаджэу Кошхьаблэ шыклогэ, чыплэ командэмрэ «Мыекьуапэрэ» зэдешлэштых. Джырэ уахтэм ахэм азыфагу зы очко

нылэп ильыр, ау кьэлэдэхэм зэлуклэгъоу ялагэр зыклэ нахь макI.

Пэрытныгэ зылыг командэхэм алыплэштых хагэунэфыкырэ чыплэхэм афэбэнэрэ Красногвардейскэ ыкИ Тэхьутэмыкьое районхэм якомандэхэр.

Командэхэр зыдэщыт чыплэхэр

ыкИ очко пчягэу рагэкьугэр:

1. «Кошхьабл» — 25.
2. «Мыекьуапэ» — 24.
3. «Кавказ» — 22.
4. «Тэхьутэмыкьое район» — 21.
5. «Урожай» — 7.
6. «Чэчэнай» — 7.
7. «Адыгэкьал» — 2.
8. «Джаджэ» — 2.

Я 11-рэ турым зэдешлэштых: «Джаджэ» — «Тэхьутэмыкьое район», «Урожай» — «Чэчэнай» (шышхыэлум и 31-м), «Кошхьабл» — «Мыекьуапэ», «Кавказ» — «Адыгэкьал» (ионьгъом и 1-м). Зэлуклэгухэр зэклэ мафэм сыхьатыр 2-м рагэжьэштых.

Зэхэзышагэр ыкИ кьыдэзыгэкьырэр:
АР-м лэпкэ Иофхэм-клэ, лэкыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкэ-гьухэм адырлэ зэпхы-ныгэхэмклэ ыкИ кьэбар жьугъэм намалхэмклэ и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекьуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыгэр:
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаихырэ А4-клэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчягэклэ 5-м емыхухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлэу, шрифтыр 12-м нахь цыкIунэу шытэп. Мы шапхэ-хэм адимыштэрэ тхыгэхэр редакцием зэкIегэкIожьых.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зышаушыхьатыгэр:
УФ-м хэутын
Иофхэмклэ,
телерадиокэтын-хэмклэ ыкИ зэлы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гьэфоры-шланI, зэраушыхьатыгэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышчыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкИ пчягэр
4496
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1477

Хэутынм
узыкIэтхэнэу
щыт уахтэр
Сыхьатыр
18.00
ЗышыкIэтхэгэхэ
уахтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьалэм
ипшэрылхэр
зыгэцакIэрэр
Тэу З. Дз.

ПшэдэжIыжь
зыхьырэ
секретарыр
ЖакIэмыкьо А. З.